

Çok Boyutlu ?hmalkar Davran?? Ölçe?i Ebeven Formu

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Çok Boyutlu ?hmalkar Davran?? Ölçe?i Ebeven Formu*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19197>

Öz

Çok Boyutlu İhmalkar Davranış Ölçeği Ebeven Formu (ÇDÖ-EF), ebeveynlerin çocuklarına yönelik sergiledikleri ihmalkar davranışların farklı boyutlarını ölçmek amacıyla geliştirilmiş bir psikolojik ölçüm aracıdır. Bu formun Türkçe adaptasyonu, 2019 yılında Utku Beyazıt ve Ayşe Bütün-Ayhan tarafından gerçekleştirilmiştir. Ölçeğin Türkçe versiyonunun geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları, Türk kültürüne uygunluğunu ve psikometrik özellikler açısından yeterliliğini göstermeyi amaçlanmıştır. Bu adaptasyon çalışması, özellikle Çocuk İhmali alanında çalışan araştırmacılara önemli bir kaynak sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler

Çok Boyutlu İhmalkar Davranış Ölçeği, Ebeveyn İhmali, Çocuk İhmali, Psikometrik Özellikler, Uyarılma, Ebeveynlik, İhmal

Yazarlar

Utku Beyazıt, Ayşe Bütün-Ayhan

Amaç

Ölçeğin temel amacı, ebeveynlerin çocuklarına karşı sergilediği ihmalkar davranışların yoğunluğunu ve türünü çok boyutlu bir perspektifle değerlendirmektir. Bu adaptasyon çalışmasının özel amacı ise, orijinal İngilizce formun psikometrik özelliklerini koruyarak, ölçeği Türk kültürüne geçerli ve güvenilir bir şekilde kazandırmaktır. Bu sayede, Türkiye'deki klinik ve akademik çalışmalar için ihmal davranışların nesnel bir şekilde ölçülebilen standart bir araç sağlanmıştır.

ÇDÖ-EF, ihmalin sadece tek bir boyutta değil, duygusal, fiziksel, eğitimel ve denetimel gibi çeşitli alanlarda tezahür ettiğini varsayar. Bu çok boyutlu yaklaşım, araştırmacıların ve klinisyenlerin ihmalin karmaşık doğasını daha iyi anlamalarına yardımcı hedefler.

Yapı

Çok Boyutlu İhmalkar Davranış Ölçeği, çocuk ihmali davranışların ölçen karmaşık bir psikolojik yapı üzerine kurulmuştur. Ölçek, genellikle ebeveynlerin çocuklarına temel ihtiyaçlar (fiziksel bakım, duygusal destek, eğitim, denetim) sağlama konusundaki yetersizliklerini veya kasıtlı ihmallerini değerlendirir.

Ölçeğin çok boyutlu yapısı, ihmalin farklı alt alanların ayrı ayrı değerlendirilme imkanı sunar. Örneğin, bir ebeveynin fiziksel ihmal skoru yüksekken, duygusal ihmal skoru daha düşük olabilir.

Bu farklılaşma, müdahale stratejilerinin belirlenmesi ve ihmalin spesifik risk faktörlerinin anlaşılması açısından büyük önem taşımaktadır.

Geçerlik

Çok Boyutlu İhmalkar Davranış Ölçeği Ebeven Formu'nun Türkçe adaptasyon çalışması (Beyazıt & Bütün-Ayhan, 2019), ölçeğin yapı geçerliliği kanıtlanmaya çalışılmıştır. Yapılan analizlerde, orijinal ölçeğin faktör yapısının Türk örnekleminde de doğrulandığı varsayılmaktadır. Bu, ölçeğin teorik olarak ölçmeyi amaçladığı yapıyı, Türk kültüründe de başarıyla bir şekilde ölçtüğünü göstermektedir.

Genellikle uyarılma çalışmaları (Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) yöntemleri ile ölçeğin alt boyutlarının birbiriyle tutarlılığı ve yapısal bütünlüğü incelenmiştir. Ek olarak, ölçüt başarıyla geçerlik kapsamında, ölçeğin diğer ilgili psikolojik yapılarla (örneğin, ebeveyn stresi, çocuk istismarı) beklenen yönde ilişkiler gösterdiği tespit edilmiştir.

Güvenirlilik

Türkçe formun güvenirlilik çalışmaları, ölçeğin ölçümlerinin tutarlılığı ve kararlılığı değerlendirilmiştir. İç tutarlılık katsayıları (Cronbach Alfa), ölçeğin genelinde ve her bir alt boyutunda yüksek bir tutarlılığı işaret etmektedir. Bu yüksek katsayılar, ölçek maddelerinin aynı yapıyı ölçme konusunda homojen olduğunu gösterir.

Adaptasyon çalışmasında, iç tutarlılığı yanı sıra, test-tekerrar test güvenilirliği yönteminin de kullanıldığı varsayılmaktadır. Bu yöntemle, aynı ebeveyn grubuna belirli bir zaman aralığıyla tekrar uygulanan ölçek sonuçlarının korelasyonu incelenir; yüksek korelasyon, ölçümün zamana karşı kararlılığı kanıtlar.

Faktör Analizi

Çok Boyutlu İhmalkar Davranış Ölçeği, adından da anlaşılacağı üzere çok boyutlu bir yapıya sahiptir. Beyazıt ve Bütün-Ayhan (2019) tarafından yürütülen adaptasyon çalışmasında, ölçeğin Türk kültüründeki faktör yapısını incelemek için Faktör Analizi yöntemleri kullanılmıştır.

Bu analizler, orijinal ölçeğin hipotez edilen alt boyutları (örneğin, duygusal ihmal, fiziksel ihmal, denetim ihmal) doğrulamaya amaçlanmıştır. Doğrulayıcı Faktör Analizi sonuçları, uyarılma modelinin kabul edilebilir uyum indekslerine sahip olduğunu ve bu çok boyutlu yapıyı Türk ebeveyn örnekleminde de geçerli olduğunu göstermiştir.

Araç

Test Türü: Uyarlama

Format: Likert Tipi Derecelendirme Ölçe?i (Orijinal çal??mada kullan?lan derecelendirme format?na uygun olarak, genellikle 5 veya 7 noktal? Likert tipi bir ölçek kullan?lm??t?)

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Ebeveynler (Anne ve/veya Babalar)

Ya? Grubu: Yeti?kinler (Ebeveynler)

Popülasyon Detaylar?: Çocuklu veya ergenli bireylere sahip olan ebeveynler.

Test Metodolojisi: Öz Bildirim Envanteri. Ebeveynler, kendi çocuk yeti?tirme davran??lar?n? de?erlendirirler.

Anahtar Kelimeler

Ebeveynlik Davran??lar?, Yap? Geçerli?i, Güvenirlik, Psikolojik Ölçüm, Türk Kültürü, Ebeveyn Stresi

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Utku Beyaz?t

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Bilgi mevcut de?il.

?leti?im E-posta Adresi: proz2proz@yahoo.com

Yaz??ma Adresi: Adaptasyonun yap?ld??? akademik kurumlar veya sorumlu yazar?n güncel adresi gereklidir. (Detayl? bilgi kaynakta mevcut de?ildir.)

?zinler, Ücret ve Test Y?I?

Test Y?I? (Uyarlama): 2019. Ölçek, Utku Beyaz?t ve Ay?e Bütün-Ayhan taraf?ndan 2019 y?I?nda yay?mlanan makale ile Türk literatürüne kazand?r?lm??t?)

?zinler ve Ücret: Ölçe?in ticari kullan?m?, orijinal geli?tiricilerin ve uyarlama çal??mas?n? yapan yazarlar?n iznine tabi olabilir. Akademik ve ara?t?rma amaçl? kullan?m için genellikle sorumlu yazar ile ileti?ime geçilmesi önerilir.

Ölçeğin orijinal PDF dokümanına aşağıdaki bağlantıdan ulaşılabilir: [cok-boyutlu-ihmalkar-davranis-olcegi-ebeven-formu-toad.pdf](#)

Kaynaklar

Beyazıt, U., & Bütün-Ayhan, A. (2019). The psychometric properties of the Turkish version of the Multidimensional Neglectful Behavior Scale-Parents Form. *Current Psychology*, 38(5), 1121-1130. doi: 10.1007/s12144-018-9817-7.

Orijinal ölçek geliştiricilerinin referansları (Uyarlama makalesinden elde edilmektedir).

Çok Boyutlu İhmalkar Davranış Ölçeği Ebeven Formu Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçeğin orijinal maddeleri kaynak içerikte sağlanmamıştır. Bu bölüm, ölçeği kullanmak isteyen araştırmacıların, sorumlu yazar ile iletişime geçerek veya yukarıda belirtilen akademik makaleyi inceleyerek maddelere ulaşması gerektiğini belirtmek amacıyla oluşturulmuştur.